

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji 3. novembar - 16. novembar 2023. godine

Sloboda izražavanja

Orkestrirana kampanja protiv lista Danas

I pre početka predizborne kampanje, predstavnici vladajuće SNS krenuli su u kampanju protiv lista Danas. Povod za to bio je članak pod nazivom: “Albanac u Beogradu: Ko je Fahri Musliu, za koga Vučić govori da mu nije otac?”. Tendenciozno obmanjujući javnost o sadržini objavljenog teksta, predstavnici vlasti nizali su optužbe na račun Danas-a i njegovih novinara/ki. Tako je Ana Brnabić novinare/ke ovog medija nazvala “necivilizovanim sadistima i mrziteljima”, dok je ministar Tomislav Momirović otišao korak dalje i pretio Danas-u, rekavši “Đubrad najveća! Kakav neopevani šljam! Plaćićete za ovo i bićete i vi počišćeni na ovim izborima”. Ovaj orkestrirani napad na kritički nastrojene medije nam slikovito ukazuje na to kako će izgledati predizborna kampanja vlasti u narednom periodu.

Medijska kampanja protiv N1

Nakon dnevnog lista Danas, na meti targetiranja prorežimskih medija i funkcionera vlasti našla se i televizija N1, a ovoga puta neposredni povod za to bio je prikazani dokumentarni film “Ja, Aleksandar: Državni gambit” kroz koji je predstavljena politička biografija predsednika Srbije Aleksandra Vučića. Autorka dokumentarca Jovana Polić, izjavila je da je samo u 8 sati nakon prikazivanja filma, objavljeno čak 40 napadačkih tekstova koji iznose neistine o sadržini filma, a pojedini idu toliko daleko da tvrde da film poziva na ubistvo predsednika i njegove porodice. Time su, na samom početku predizborne kampanje, kritički orijentisani mediji označeni kao politički protivnici što narušava sve demokratske principe i slobodu izražavanja.

Kampanja protiv inicijative “ProGlas”

Na društvenim mrežama osvanuo je video snimak kojim se targetiraju potpisnici “ProGlasa”. U videu se potpisnici označavaju kao “domaći izdajnici”, “NATO lobisti”, “drugosrbijanci”. Inicijativa “ProGlas”, iza koje je okupljena grupa uglednih intelektualaca i javnih ličnosti, ima za cilj pozivanje građana/ki da izađu na predstojeće izbore. Ubrzo nakon što je otpočelo potpisivanje inicijative, krenula je i kampanja protiv onih koji podržavaju ovu akciju. Napadi su najpre došli od strane predstavnika/ca vlasti, te su se zvaničnim saopštenjem na stranici Srpske napredne stranke oglasili Maja Gojković i Miloš Vučević. Potom su i drugi istaknuti naprednjaci na svojim društvenim mrežama, ali i u prorežimskim medijima iskoristili priliku da vređaju i targetiraju potpisnike/ce “ProGlasa”. Tako je član SNS Vladimir Đukanović, u autorskom tekstu optužio inicijativu da je “politički motivisan projekat sa ciljem mobilisanja glasača za Đilasovu listu”, a pokretače inicijative nazvao je “pseudo-elitom”. U kampanju se uključio i predsednik Vučić koji je optužio potpisnike/ce inicijative za usklađivanje sa “stranim agendama” i “delovanje protiv nacionalnih interesa” Dalje je kampanja nastavljena i putem prorežimskih tabloida, a brojne objavljene tekstove u ovim medijima karakteriše izuzetno kritički, konfrontirajući i često optužujući ton, koji inicijativu “ProGlas” predstavlja u negativnom tonu, dovodeći u pitanje motive, integritet i kredibilitet potpisnika/ca inicijative. Medijski prikaz inicijative “ProGlas” nudi uvid u isprepletanost politike i medija u zemlji. Predominantno negativno izveštavanje, naizgled orkestrirano od strane medija pod uticajem vlasti, naglašava izazove sa kojima se suočavaju pokreti koji teže političkoj promeni.

Godinu dana nakon pretnji Danas-u

Prošlo je godinu dana od kada je na adresu dnevnog lista Danas stigao mejl naslovljen “Beogradski Šarli Ebdo”, a autor mejla još nije otkriven. U mejlu, čiji naslov aludira na pucnjavu u kancelarijama francuskog satiričnog lista 2015. godine, slikovito se opisuje napad na redakciju Danas-a, najavljujući da su novinari, urednici i kolumnisti u “smrtnoj opasnosti”. Autor pretećeg pisma do danas nije otkriven, ali istraga Posebnog tužilaštva za visokotehnološki kriminal još traje. Tromost institucija u otkrivanju onih koji prete novinarima/kama ukazuje na zabrinjavajuće stanje slobode medija i izražavanja u Srbiji.

Sloboda okupljanja

Pokretanje prekršajnog postupka protiv građana zbog protesta

Protiv Željka Pejčića i Gorana Jatića podnesen je zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, a terete se za kršenje javnog reda i mira zbog protesta ispred zgrade skupštine opštine Bačka Palanka. Prilikom protesta građani/ke su svoje nezadovoljstvo iskazali tako što su rasipali seno i stajsko đubrivo ispred ulaza u zgradu. Protesti se u Bačkoj Palanci održavaju od leta ove godine, zbog neadekvatne reakcije lokalnih vlasti na nevreme u kojem su dve osobe nastradale. Pejčić, koji je zbog protesta ostao i bez posla, veruje da je cilj ovih tužbi da odvrati građane/ke od daljih protesta.

Pritisци na poljoprivrednike koji protestuju

Jednom od organizatora poljoprivrednih protesta, Jovanu Jovanovu iz udruženja “Složni Pidikanci”, nekoliko muškaraca je kolima blokiralo ulaz u porodičnu kuću u Bavaništu. Muškarce koji su blokirali ulaz u Jovanovu kuću, u kojoj su se u tom trenutku nalazili njegova supruga i dvoje dece, predvodio je Dragan Šljivovački, lokalni funkcioner Srpske napredne stranke. Policija nije uspela da udalji muškarce koji su blokirali ulaz, a oni su sami napustili tu lokaciju tek nakon što su meštani došli da pruže podršku Jovanu Jovanovu i njegovoj porodici. Tog dana, 13. 11, poljoprivrednici su blokirali saobraćajnice širom zemlje zbog nezadovoljstva odnosom države prema poljoprivredi i zbog neispunjenih dogovora koji su sa nadležnima postignuti još u maju mesecu. U toku trajanja blokada, policija je konstantno zaustavljala i popisivala traktore, što je direktan pritisak na one koji protestom izražavaju svoje nezadovoljstvo.

Članovi SNS-a upali na tribinu inicijative “ProGlas”

Na prvu tribinu inicijative “ProGlas” u Zrenjaninu, upali su funkcioner Srpske napredne stranke i zamenik gradonačelnika Zrenjanina Saša Santovac i narodna poslanica SNS-a Stanislava Janošević. Članovi SNS-a su prekinuli tribinu kada je krenulo da se govori o kineskoj fabrici “Linglong” i time su pokušali da izazovu reakciju okupljenih, koji na provokaciju nisu naseli te je tribina inicijative nastavljena. U Zrenjaninu je u ponedeljak održano prvo predstavljanje inicijative “ProGlas” čija je ideja da pozovu birače da u što većem broju izađu na izbore.

Sloboda udruživanja

Ruskom antiratnom aktivisti zabranjen ulazak u Srbiju

Još jednom ruskom antiratnom aktivisti zabranjen je ulazak u Srbiju. Reč je o Iliji Zernovu koji je u Srbiji trebalo da prisustvuje suđenju u vezi sa napadom na njega koji se dogodio u januaru 2023. godine. Podsećamo, Iliju su napali pripadnici ekstremno desničarskih organizacija dok je pokušavao da prekreči grafit na kojem je pisalo "smrt Ukrajini". Službenici pasoške kontrole nisu objasnili aktivisti zbog čega mu je zabranjen ulazak u zemlju, a ovo je još jedan u nizu slučajeva u kojima su ruski antiratni aktivisti/kinje u Srbiji meta institucionalnog progona i pritiska.

Ispisani grafiti na ulaz u prostorije NVO Haver Srbija

Na ulazu u prostorije NVO Haver Srbija ispisani su grafiti "Haver mrš iz Srbije", "Izrael ubija decu", "Sloboda Palestini" i "Dole cionizam - dole antisemitizam". Haver Srbija je neprofitna, nevladina, obrazovna organizacija građanskog društva, koja promoviše raznoliko i inkluzivno društvo u Srbiji. Više organizacija osudilo je ispisivanje grafita saopštenjem, karakterišući ovaj incident kao "antisemitski" i kao "direktan napad na celo civilno društvo i slobodu udruživanja". Oglasile su se i Žene u crnom koje su konstatovale da "napad izraelskih oružanih snaga na okupiranu palestinsku teritoriju pojasa Gaze, u vidu odmazde zbog napada terorističke organizacije Hamas na Izrael, ne sme da bude razlog za napade kako na Jevreje, tako i na muslimane".

Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije

Objavljen je redovni godišnji izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije, u kojem je ukazano na brojne probleme i nedostatke poput: izostanka napretka u poglavljima 23 i 24 o vladavini prava, zabrinjavajućeg stanja u pogledu slobode medija, veličanja ratnih zločinaca i dr. U godišnjem izveštaju Evropske komisije ukazuje se na nastavak prakse verbalnih napada i kampanje klevete od strane visokih zvaničnika protiv nekoliko organizacija civilnog društva i njihovog finansiranja. U izveštaju se ističe da je "osnaženo civilno društvo ključna komponenta svakog demokratskog sistema i da bi državne institucije trebalo da ga prepoznaju i tretiraju kao takvo". Sloboda medija u Srbiji se i dalje nalazi pod izazovom, naročito imajući u vidu slučajevne pretnji, zastrašivanja, govora mržnje i nasilja nad novinarima. Takođe se ukazuje na značajan i zabrinjavajuć porast stratetških tužbi protiv učešća javnosti (SLAPP) naročito protiv branitelja/ki ljudskih prava, ali i protiv medija što može dovesti i do cenzure. Godišnji izveštaj Evropske komisije je najvažniji dokument za svaku zemlju koja teži članstvu u EU i predstavlja sliku stanja u svim ključnim poljima gde je napredak neophodan za pristupni proces.

Mišljenja iznesena u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno mišljenja Fondacije Kuća ljudskih prava.

Opinions expressed in this publication do not necessarily represent those of the Human Rights House Foundation.